1939 ERZİNCAN DEPREMİ KURTARMA ÇALIŞMALARINDA YER ALAN MAHKÛMLARIN AFFI BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DEKİ AF UYGULAMASI

AMNESTY IN TURKEY IN CONJUNCTION WITH THE INMATES WHO TOOK PART IN RESCUE OPERATIONS OF 1939 ERZINCAN EARTHQUAKE

Can YAVUZ*

Özet: 1939 yılında Erzincan'da büyük bir deprem meydana gelmiş, depremde birçok kişi yaralanmış, hayatını kaybetmiş ayrıca birçok yapı zarar görmüştür. Depremde zarar gören yapılar arasında Erzincan Hapishanesi de bulunmaktaydı, bu yüzden hapishanedeki mahkûmlar açıkta kalmışlardır. Açıkta kalan mahkûmlar kaçmamışlar ve Erzincan Savcısı'nın kararıyla kurtarma çalışmalarına katılmışlardır. Mahkûmlar kurtarma çalışmalarında ciddi fedakârlıklar göstermişler, bu yüzden Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından çıkarılan özel bir afla ödüllendirilmişlerdir. Bu af günümüzde çıkarılan aflarla kıyaslandığında oldukça farklıdır.

Anahtar Kelimeler: 1939 Erzincan Depremi, Af, Fedakârlık, Kurtarma Çalışmaları, Türkiye Büyük Millet Meclisi

Abstract: In 1939, a devastating earthquake hit city of Erzincan which caused great loss of life and injured many. City's structural stock has been tormented by this horrendous disaster. City prison was no exception to this. As a result of earthquake, prison wall collapsed and virtually gave chance to inmates to flee. While they had a chance to remain at large, they opt for not to do so. By the order of city prosecutor, inmates were green light to participate in rescue operations. As a token of appreciation to their diligent efforts and sacrifices, parliament granted them a remission which indeed significantly differs from any other recent amnesty.

Keywords: 1939 Erzincan Earthquake, Amnesty, Self Sacrifice, Rescue Operations, Grand National Assembly of Turkey

* Avukat, İstanbul Barosu

1- Giriş

Sabıka kaydında; adam öldürme, ırza geçme, gasp, zimmet, hırsızlık veya kaçakçılık gibi suçlar olan insanlara ne kadar güvenebiliriz? Toplumun önemli bir kesimi o insanlara güvenilmemesi gerektiğini düşünebilir fakat bu düşünce her zaman doğru olmayabilir. İnsanların hata yapmaya meyilli olduğu, tecrübelerle öğrendikleri ve yaptıkları hatalardan ders çıkararak geliştikleri bilinmektedir. Bu yüzden insanlar ikinci bir şansı hak etmektedirler. Bu makale büyük hatalar yapanların da ikinci şansı hak edebileceğini gösteren bir hikâye hakkındadır.

2- 1939 Erzincan Depremi Kurtarma Çalışmalarında Yer Alan Mahkûmların Hikâyesi

Erzincan'da, 27.12.1939 tarihinde, saat 02.00'de Richter ölçeğine göre 7,2 büyüklüğünde bir deprem meydana gelmiştir. Deprem Aralık ayında meydana geldiğinden, depremden kurtulanları çok ağır kış koşulları beklemektedir. O dönemde kerpiç, ahşap evlerin çoğunlukta olması ve sobaların, mangalların devrilmesi sebebiyle depremden sonra birçok yangın çıkmıştır. İletişim hatlarının kopması sebebiyle şehrin dış dünyayla bağlantısı da kesilmiştir. Tüm bunların yanı sıra artçı depremler devam etmektedir.[1] İnsanlığın ancak zor şartlarda sınanabileceği sıklıkla dile getirilmektedir. Bu deprem sonucunda Erzincan'da da insanlığın sınanması için şartlar oluşmuştur.

Deprem sebebiyle birçok devlet binasının yanı sıra, hapishaneler de zarar görmüştür. Örneğin Erzincan Hapishanesi'nin duvarları yıkılmış ve mahkûmlar açıkta kalmıştır. Buna rağmen mahkûmlardan hiçbiri kaçmamıştır. Dönemin Erzincan Savcısı İzzet Akçal hapishaneye gitmiş ve mahkûmları toplayıp onlara: "*Sizi şimdi kurtarma çalışmalarında görev almak üzere serbest bırakacağım. Aranızda civar köylerden olanlar varsa iki günlüğüne köylerine gidip, ailelerini görebilirler. Ancak bir koşulum var; hiçbiriniz kaçmayacaksınız. Canla başla çalışacaksınız. İşimiz bitince cezaevine döneceksiniz*" demiştir.[2] Mahkûmlar her **gün sabahtan akşama**

---

1 Deprem başta Erzincan olmak üzere birçok ili etkilemiştir. Depremin etkilediği illerde toplam 32962 kişi hayatını kaybetmiş, yaklaşık 100000 kişi yaralanmış ve 111720 bina yıkılmıştır. Deprem öncesi 20 bin nüfusa sahip Erzincan'ın depremden sonra nüfusu 12 bine düşmüştür. Abdullah Bozdemir, "1939 Erzincan Depremi", 10.10.2011, http://www.kardere.com/default.aspx?pid=50646&nid=69392, erişim 13.12.2014

2 Abdullah Bozdemir, "1939 Erzincan Depremi", Hürriyet Gazetesi, "İnsanlık Dersi", 18.08.1999, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=-96900, erişim

kadar kurtarma çalışmalarına katılırlar. Akşamları ise savcının karşısına çıkıp teker teker sayılırlar. Bir sayımda şöyle bir sahne yaşanır. Mahkûmların teker teker sayılıp tam çıkmasından sonra bir mahkûm: "*Tamam tabii. Böyle günde eksilen yalnız hapishaneden değil, millet hizmetinden, kardeşine yardımdan, insanlıktan kaçmış olur. Bu ise alçaklıkların en büyüğüdür ve katil de olsa, hiçbirimizin suçu böyle bir cinayetten daha ağır olamaz*" demiştir.[3]

İsmet İnönü deprem haberini aldıktan sonra özel bir trenle Erzincan'a doğru yola çıkar. Erzincan yakınlarındaki köyde bir mahkûm trene binmek ister. Muhafızlar mahkûmu trene bindirmezler, bu sırada çıkan kargaşa sebebiyle İnönü olay yerine gelir. Mahkûm İnönü'ye yaklaşarak: "*Efendim, ben Savcı Bey'e kaçmama sözü verdim. Erzincan'a dönüp, kurtarma çalışmalarına katılmak istiyorum. Beni de trene alın*" demiştir.[4] İnönü olaydan etkilenir ve mahkûmu trene alır.[5]

Erzincan, Şebinkarahisar, Alucra, Fatsa, Erbaa ve Niksar cezaevlerinde bulunan mahkûmlar enkaz altında kalan vatandaşları kurtarmak için kendilerini tehlikeye atarak fedakârca çalışmışlardır. Dördüncü Umumi Müfettişlik, 31.12.1939 tarihli telgrafında mahkûmların bin kişiyi kurtardıklarını bildirmiştir. Mahkûmlar kurtarma çalışmaları sırasında gözetlenmemesine rağmen kurtardıkları kıymetli eşyaları sahiplerine teslim etmek üzere muhafaza etmişlerdir. Mahkûmlar kurtarma çalışmalarını civar köylerde de gerçekleştirmişlerdir ve bu çalışmalar sırasında mahkûmların kaçmalarını önleyecek hiçbir tedbir alınmamıştır, zaten tedbir alabilecek imkân da yoktur. Bu özverili davranışlar sergilenirken mahkûmların çoğunun ailesi depremden zarar görmüştür ve akıbetleri meçhuldür. Buna rağmen mahkûmlar firara teşebbüs etmemişler, resmi makamların emir ve kararlarına tam bir dürüstlük ve sadakatle uymuşlardır. Tüm bu sürece devlet memurları da şahit olmuş ve yaşananları yetkililere (yazıyla) haber vermişlerdir. Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), ilgili mahkûmların iyiliğe, şefkate layık ve ahlaklı durumda olduklarına karar vermiş, onlar hakkında bir af kanununu gündemine almıştır.[6] Hükümetin konu

---

13.12.2014

3 Mekki Said Esen, Cumhuriyet Gazetesi, 06.1.1940, aktaran Abdullah Bozdemir, "1939 Erzincan Depremi"

4 Hürriyet Gazetesi, "İnsanlık Dersi"

5 Hürriyet Gazetesi, "İnsanlık Dersi"

6 27 Kânunuevvel 1939 tarihinde ve Müteakib Günlerde Vukubulan Zelzelede Felâkete Uğrayanların Kurtarılmasında Fevkalâde Hizmetleri Görülen Bazı

hakkındaki kanun tasarısıyla, Adliye Encümeni'nin tasarıda yaptığı değişiklik aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1 – Hükümetin Af Kanunu Tasarısı
ve Adliye Encümeni'nin Tasarıda Yaptığı Değişiklik[7]

Hükümetin Kanun Tasarısı	Adliye Encümeni'nin Değişikliği
Zelzelede felâkete uğrayanların kurtarılması hakkında fevkalâde hizmetleri görülen bazı mahkûmların cezalarının affi hususunda kanun lâyihası *Madde 1 - 27 kânunuevvel 1939 tarihinde ve müteakib* ***günlerde vukua gelmiş olan zelzelede*** *Erzincan, Şebinkarahisar, Alucra, Fatsa, Erbaa ve Niksar cezaevlerinde bulunan mahkûmlardan felâkete uğrayanların can ve mallarını kurtarmak hususunda fedakârane hizmetleri sebkettiği tahakkuk eden ilişik listede adve soy adlan ve mahkûmiyet mikdarları ve mahkûm oldukları cürümlerin mahiyetleri yazılı (241) mahkûmdan mahkûmiyet müddetleri on seneyi tecavüz etmeyen 187 mahkûmun cezaları tamamen ye mahkûmiyet müddetleri on seneyi mütecaviz (54) mahkûmun cezalarnın onar senesi affedilmiştir.* *Madde 2 - Mahkûmiyet müddetleri ne olursa olsun, bütün mahkûmlar hakkında hükmedilmiş olan para cezalan affedilmiştir. Şu kadar ki tazmini mahiyeti haiz olan para cezaları afdan* ***müstesnadır.*** *Madde 3 - Bu kanun hükmü cezaları tamamile affedilen mahkûmların mahkûmiyetlerinin yalnız medenî neticelerini refeder. Cezaî neticelerine şamil değildir.* *Madde 4 - Bu kanunun cezaları tamamen effedilmiş olan mahkûmlar hakkında inzibatî ve idarî bakımdan kanunen tatbik edilmiş ve edilecek olan muamele ve tedbirlere tesiri yoktur.* *Madde 5 - Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.* *Madde 6 - Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.*	***27 kânunuevvel 1939 tarihinde ve müteakib*** *günlerde* ***vukubulan zelzelede felâkete uğrayanların kurtarılmasında fevkalâde hizmetleri görülen bazı mahkûmların cezalarının affi hakkında kanun lâyihası*** *Madde 1 - Bağlı listede adları ve soy adlan yazılı (241) mahkûmun mahkûmiyet müddetlerinin beşte dördü ve hukuku amme ve tazminat kabilinden olan para cezaları affedilmiştir. Bunlarn muhakeme masraflar ile iaşe bedelinden olan borçlan da terkin olunmuştur.* *Madde 2 - Bu kanunun inzibatî cezalara tesiri yoktur.* *Madde 3 - Hükümetin beşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.* *Madde 4 - Hükümetin altıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.*

7 Mahkûmların Cezalarının Affı Hakkında Kanun Tasarısı Gerekçesi, T.B.M.M. Adliye Encümeni'nin 17.04.1940 tarihli, 1/358 Esas, 34 Karar Sayılı Mazbatası, T.C. Başvekâlet Kararlar Dairesi Müdürlüğü'nün 6/1453 Sayılı, 05.04.1940 Tarihli Yazısı, http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c010/tbmm06010042.pdf, erişim 12.12.2014
TBMM Adliye Encümeni'nin 17.04.1940 tarihli, 1/358 Esas, 34 Karar Sayılı Mazbatası

TBMM'nin 6. döneminde, 19.04.1940 tarihli ve 42 sayılı birleşiminde Erzincan milletvekili Abdülhak Fırat, Adliye Encümeni tarafından son hali verilen kanun tasarısı hakkında konuşmak için söz alır. Fırat, Erzincan'da yaşanan depreme atıf yaparak, yaşanan deprem sonucu yurdun bazı bölümlerinin harabeye döndüğünü belirtmiştir. Daha sonra bu deprem sonunda enkaz altında kalmış vatandaşların kurtarılması hakkında ciddi hizmetlerde bulunmuş mahkûmların affı hakkında bir kanun tasarısının hazırlandığını belirtmiştir. Fırat bundan sonra: "*Biliyorsunuz ki, bu insanlar hakikaten hayatlarında bazı günahlar işlemiş, hatta can acıtmışlardır, fakat buna mukabil yüzlerce can kurtarmak suretiyle yararlıklar ve fedakârlıklar, ahlâkî birçok vasıflar da göstermişlerdir*" demiştir.[8] Fırat, önlerinde Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın bulunduğunu, ilgili kanun tasarısının kabul edilmesiyle bu bayramda hem mahkûmları hem de onların çocuklu ailelerini sevindirebileceklerini söylemiştir. Bu sırada Genel Kurul'dan "*muvafık, muvafık*" sesleri yükselmektedir. Kanun tasarısının müzakere programına alınması ve ivedilikle müzakeresi teklif edilmiş, bu teklif kabul edilmiştir.[9]

Daha sonra Erzincan milletvekili Salih Başotaç söz almıştır. Başotaç, TBMM'nin kararıyla Erzincan'a heyet olarak giden milletvekillerinden birisidir ve deprem bölgesinde 45 gün boyunca çalışmalar yürütmüştür. Başotaç muhtemelen gördüğü manzaradan oldukça etkilenmiştir, bu yüzden mahkûmların cezalarının beşte dördünün değil tamamının affedilmesi yönünde bir önerge vermiştir. Başotaç'tan sonra Zonguldak milletvekili Şinasi Devrin söz almıştır. Devrin, Başotaç'ın önergesinin Adliye Encümen'inde de tartışıldığını, Hükümet'in tasarısının on yıldan az ceza verilmiş mahkûmların tamamen affedilmesini, on yıldan fazla ceza verilmiş mahkûmların cezalarından on yıl indirilmesi şeklinde olduğunu söylemiştir.[10] Daha sonra, on yıldan fazla ceza alan kişilerin oldukça ağır suçlardan mahkûm olması sebebiyle bu tasarıdan vazgeçildiğini belirmiştir. Devrin, tüm

---

8 T.B.M.M. 6. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 42, s. 117, http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c010/tbmm06010042.pdf, erişim 12.12.2014

9 T.B.M.M. 6. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 42, s. 117

10 İşlenen suçlar sebebiyle 187 mahkûm 10 yıldan az, 54 mahkûm ise 10 yıldan fazla süreli hapis cezası almışlardır. 27 Kânunuevvel 1939 tarihinde ve Müteakib Günlerde Vukubulan Zelzelede Felâkete Uğrayanların Kurtarılmasında Fevkalâde Hizmetleri Görülen Bazı Mahkûmların Cezalarının Affı Hakkında Kanun Tasarısı Gerekçesi

mahkûmların affedilmesini kendilerinin de istediğini, fakat affa konu olan mahkûmların 125 tanesinin adam öldürmekten ceza aldığını hatırlatmıştır. Maktullerin yakınlarının halen hayatta olduklarını, bu kişileri öldürenlerin kısa süre sonra salıverilmesinin tepkiye, belki de asayişi bozacak olaylara sebep olabileceğini belirtmiştir. Bu sebepten ötürü Devrin mahkûmların cezalarının beşte dördünün affedilmesini içeren kanun tasarısının kabul edilmesini rica etmiştir.[11]

Devrin'den sonra Bolu milletvekili olan Adalet Bakanı Fethi Okyar söz almıştır. Okyar adam öldüren birisinin birkaç ay veya yıl yattıktan sonra tahliye edilip tekrar köyüne dönmesinin maktullerin ailelerini kötü etkileyeceği düşüncesiyle, affın mahkûmların cezalarının beşte dördünü kapsaması gerektiğini ve tasarının bu şekliyle kabul edilmesinin doğru olacağını söylemiştir. Bundan sonra Salih Boşotaç'ın önergesi oylanmış ve reddedilmiştir. Daha sonra Hükümet'in kanun tasarısı (Adliye Encümeni tarafından değiştirilmiş hali) madde madde oylanmış ve kabul edilmiştir.[12] 19.04.1940 tarihinde kabul edilen ve *27 Kânunuevvel 1939 tarihinde ve Müteakib* **Günlerde** *Vukubulan Zelzelede Felâkete Uğrayanların Kurtarılmasında Fevkalâde Hizmetleri Görülen Bazı Mahkûmların Cezalarının Affı Hakkında Kanun* adını taşıyan 3804 sayılı kanun, 26.04.1940 tarihinde 4494 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.[13]

Kanun 241 mahkûmun affedilmesi hakkındadır.[14] Affedilen mahkûmların işlediği suçların arasında; adam öldürmek, adam öldürmeye teşebbüs etmek, ölüme sebebiyet vermek, zorla ırza geçmek, hırsızlık, yaralama, gasp, zimmet, vazifeden men etmek, tahkir, soygun yapmak, kızlık bozmak, kız bozmak, hırsızlık, kız kaçırmaya teşebbüs, haneye girmek, ölüye el uzatmak, emniyeti suiistimal, çocuk düşürmek, zina, tütün kaçakçılığı, iftira, kız kaçırmak, kadın kaçırmak,

11 *TBMM 6. Dönem Tutanak Dergisi,* Cilt 10, Birleşim 42, s. 117

12 *TBMM 6. Dönem Tutanak Dergisi*, Cilt 10, Birleşim 42, s. 117-118

13 27 Kânunuevvel 1939 tarihinde ve Müteakib Günlerde Vukubulan Zelzelede Felâkete Uğrayanların Kurtarılmasında Fevkalâde Hizmetleri Görülen Bazı Mahkûmların Cezalarının Affı Hakkında Kanun, http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc021/kanuntbmmc02103804.pdf, erişim tarihi 12.12.2014. Kanun'un Resmi Gazete'de neşir ve ilanının Başbakanlık'a bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığı'ndan 24.04.1940 tarihinde 4/533 numarasıyla tezkere gelmiştir. Bu yüzden kanun tarihi bazı metinlerde 24.04.1940 olarak gösterilmektedir.

14 Tüm mahkûmların isimleri için bakınız; 27 Kânunuevvel 1939 tarihinde ve Müteakib Günlerde Vukubulan Zelzelede Felâkete Uğrayanların Kurtarılmasında Fevkalâde Hizmetleri Görülen Bazı Mahkûmların Cezalarının Affı Hakkında Kanun

kaçakçılık, yalan tanıklık, asker kaçağı olmak, sahte kimlik taşımak ve vazifede hakaret etmek suçları yer almaktadır.[15] Bu hususi bir af olduğundan dolayı, kanunun 2. maddesinden de anlaşılacağı üzere, bir sanatın veya mesleğin icra edilmesi yasağı gibi feri, tamamlayıcı cezalar affın kapsamı dışındadır.[16]

3- Günümüzde Af Kurumunun Kullanılma Şekli ve Sonuç

Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihi aflarla doludur ve aflara günümüzde de sıkça başvurulmaktadır.[17] Burada sadece mahkûmlara yönelik olan aflardan değil, öğrencilere, vergi ve prim borçlarına yönelik olanlardan da bahsedilmektedir.[18] Yukarıda bahsedildiği üzere, hata yapanlara ikinci şans verilmelidir ve af kurumu bunun için kullanılabilecek en iyi araçlardan birisidir. Bunun yanı sıra, af kurumu yerinde kullanıldığında zorunlu bir sosyal ihtiyaca cevap verir.

Son yıllarda af kurumuna oldukça sık şekilde başvurulmaktadır.[19] Bu afların sosyal ihtiyaca karşılık vermekten ziyade seçim malzemesi

---

15 27 Kânunuevvel 1939 tarihinde ve Müteakib Günlerde Vukubulan Zelzelede Felâkete Uğrayanların Kurtarılmasında Fevkalâde Hizmetleri Görülen Bazı Mahkûmların Cezalarının Affı Hakkında Kanun

16 27 Kânunuevvel 1939 tarihinde ve Müteakib Günlerde Vukubulan Zelzelede Felâkete Uğrayanların Kurtarılmasında Fevkalâde Hizmetleri Görülen Bazı Mahkûmların Cezalarının Affı Hakkında Kanun Tasarısı Gerekçesi

17 Ankara Ticaret Odası, "Affınıza Sığınıyorum", http://www.atonet.org.tr/yeni/index.php?p=198&l=1, erişim 13.12.2014

18 Türkiye Cumhuriyeti tarihindeki vergi afları için bakınız; Ramazan Besen, Devletin Vergi Alacağının Ortadan Kalkması ve Vergi Aflarının Mükellefler Üzerindeki Tespitine İlişkin Bir Araştırma, (Danışman Zeki Doğan), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde, 2007, s. 98-139, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, erişim 13.12.2014. Türkiye Cumhuriyeti tarihindeki öğrenci afları için bakınız; Yasemin Çandır, Yüksek Öğretimdeki Öğrenci Aflarının Verimliliğinin Erciyes Üniversitesi Örnekleminde Değerlendirilmesi, (Danışman Mustafa Durmuşçelebi), Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2010, s. 12-22, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, erişim 13.12.2014, Armağan Güneş, Yükseköğretimde Öğrenci Affı Olgusuna İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi, (Danışman Bayram Aşılıoğlu), Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır, 2006, s. 25-38, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, erişim 13.12.2014

19 Örneğin 2000 yılından itibaren yasalaşan vergi afları için bakınız; Ahmet Martin, Vergi Aflarının Vergi Tahsilatı ve Vergi Uyumu Üzerindeki Etkileri, (Danışman Yusuf Kıldiş), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2013, s. 63-112, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, erişim 13.12.2014

olarak kullanıldığı öne sürülmektedir.[20] Af kurumu yukarıda bahsedildiği üzere oldukça faydalı olabileceği gibi, yerinde kullanılmadığında yurttaşların devlete ve sisteme bakış açılarını olumsuz yönde etkileyebilir. Vergisini düzenli olarak ödeyen vergi yükümlüleri, sıkça olarak yasalaşan aflar sonucu adeta "*enayi*" konumuna düşürülmektedirler.[21] Aynı durum öğrenci afları sebebiyle dersini zamanında çalışan öğrenciler için de geçerlidir.[22] Af kurumunun bu şekilde kullanılması, yurttaşların devlete ve sisteme olan inancının azalmasına sebep olmaktadır. Bu durum yurttaşların yükümlülüklerini yerine getirmekten kaçınmasına sebep olabilir. Günümüzde çıkarılan aflara ilişkin bir başka sorun ise aftan yararlanacak kesimlerdir. Duruma güncel bir örnek 6552 sayılı kanundur.[23] Son çıkarılan vergi ve prim affı (6552 sayılı

---

20 Örneğin öğrenci afları hakkında benzer görüş için; Abbas Güçlü, "Öğrenci affı, hocaların maaşı ve burslar...", Milliyet Gazetesi, 30.10.2013, http://www.milliyet.com.tr/ogrenci-affi-hocalarin-maasi-ve/gundem/ydetay/1784185/default.htm, erişim 13.12.2014, "Öğrenci affı mı, seçim balonu mu?", Milliyet Gazetesi, 27.12.2010, http://www.milliyet.com.tr/ogrenci-affi-mi-secim-balonu-mu-/abbas-guclu/siyaset/siyasetyazardetay/28.12.2010/1331657/default.htm, erişim 13.12.2014

21 Hürriyet Gazetesi yazarı Şükrü Kızılot'a gelen bir okuyucu mektubu bu duruma örnek gösterilebilir. Okuyucu mektubu şu şekildedir: "Ben vergimi ve çalışanların sigorta primlerini düzenli ödeyen biriyim. Gerektiğinde, bankadan kredi kullanır, ödemelerimi zamanında yaparım. Bitişik komşum ise tam tersi. Parası olduğu halde ödemez. Gider arsa alır, lüks araba alır. Bana da 'Niye ödüyorsun? Nasıl olsa af çıkıyor. Bak ben bir arsa aldım, üç kat değer kazandı. Yarın af çıkar, borcumun bir kısmını silerler. Kalanını da 36 ay vade yaparlar' diye, güya akıl veriyor. Şimdi, adam yine haklı çıktı. Daha ötesi bana bir de 'Sen enayi gibi vergini sigortanı düzenli ödedin de ne oldu?' demez mi?". Şükrü Kızılot, "Ödemeyen kazanıyor", Hürriyet Gazetesi, 05.06.2014, http://sosyal.hurriyet.com.tr/yazar/sukru-kizilot_82/odemeyen-kazaniyor_26550661, erişim 13.12.2014. Görüldüğü üzere Türkiye'de devlet eliyle "akıllı" yurttaş yetiştirilmektedir. Aynı görüşü destekleyen bir başka yazı için; Şükrü Kızılot, "Vergi affı çıkıyor ama ödeyenlere müjde yok!", Hürriyet Gazetesi, 16.07.2014, http://sosyal.hurriyet.com.tr/yazar/sukru-kizilot_82/vergi-affi-cikiyor-ama-odeyenlere-mujde-yok_26816422, erişim 13.12.2014

22 2003 yılındaki öğrenci affı hakkında Abbas Güçlü şu satırları kaleme almıştır: "Eğitimde affa şiddetle karşı çıkanlardan değilim. Ama sistemle bu kadar oynanması da doğru değil. Çalışan, okuluna devam eden, öğretmenlerine saygıda kusur etmeyen, ideoloji peşinde koşmayan öğrenciler adeta enayi durumuna düşürülüyor. Her türlü istismarı yapanlar da bırakın cezalandırılmayı adeta ödüllendiriliyor.Bütün yıl okul yerine dershaneye gidip üniversiteye girme şansını artıranlar affedilirken, kös kös okuluna gidenlere yani yasalara yönetmeliklere uyanlara, eeeee siz de enayilik etmeseydiniz, siz de kaytarsaydınız mesajı veriliyor", Abbas Güçlü, "Öğrenci affı???", Milliyet Gazetesi, 21.06.2003, http://www.milliyet.com.tr/ogrenci-affi---/abbas-guclu/turkiye/yazardetayarsiv/21.06.2003/14001/default.htm, erişim 13.12.2014

23 6552 sayılı kanunun metni için bakınız; http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140911M1-1.htm, erişim 13.12.2014

kanun); yolsuzluk, rüşvet, siyasetçilere usulsüz bağış gibi iddialarla kamuoyunun gündemine gelen kişilere yönelik maddeler içermektedir.[24] Sonuç olarak, devlet vergisini tam olarak ve zamanında ödeyen yurttaşlara yönelik bir oran indirimi yerine, kamuoyunun gündemine; yolsuzluk, rüşvet ve siyasetçilere usulsüz bağış gibi iddialarla gündeme gelen kişilere yönelik bir af çıkarmayı tercih etmiştir.

Yukarıda Erzincan depreminden sonra kurtarma çalışmalarında yer alan mahkûmların fedakâr çalışmaları ve bunun sonucu onlara layık görülmüş olan af anlatılmaya çalışılmıştır. İlgili mahkûmların haklarında çıkarılan affı hak ettikleri düşünülmektedir. Aynı tespiti günümüzde çıkarılan aflardan yararlanacak olan tüm kişiler için söylemek zordur. Eğer afla ilgili bu hatalı ve eksik politikalar gelecekte de aynen uygulanmaya devam ederse, Türkiye'de yaşamanın sloganı: "*Devlet bir şey istiyorsa verme, devlet bir şey veriyorsa kaçırma*" şekline dönüşebilir.

Kaynakça

Ankara Ticaret Odası, "Affınıza Sığınıyorum",http://www.atonet.org.tr/yeni/index.php?p=198&l=1, erişim 13.12.2014

Besen Ramazan, Devletin Vergi Alacağının Ortadan Kalkması ve Vergi Aflarının Mükellefler Üzerindeki Tespitine İlişkin Bir Araştırma, (Danışman Doğan Zeki), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde, 2007, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, erişim 13.12.2014

Bozdemir Abdullah, "1939 Erzincan Depremi", 10.10.2011, http://www.kardere.com/default.aspx?pid=50646&nid=69392, erişim 13.12.2014

Bugün Gazetesi, "Torba Yasadaki Kasa Affının Ne Olduğu Anlaşıldı!", 18.09.2014, http://ekonomi.bugun.com.tr/kasa-affi-bakin-neymis-haberi/1261735, erişim 13.12.2014

Çandır Yasemin, Yüksek Öğretimdeki Öğrenci Aflarının Verimliliğinin Erciyes Üniversitesi Örnekleminde Değerlendirilmesi, (Danışman Durmuşçelebi Mustafa), Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2010, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, erişim 13.12.2014

Güçlü Abbas, "Öğrenci affı???", Milliyet Gazetesi, 21.06.2003, http://www.milliyet.com.tr/ogrenci-affi---/abbas-guclu/turkiye/yazardetayarsiv/21.06.2003/14001/default.htm, erişim 13.12.2014

Güçlü Abbas, "Öğrenci Affı, Hocaların Maaşı ve Burslar...", Milliyet Gazetesi, 30.10.2013,http://www.milliyet.com.tr/ogrenci-affi-hocalarin-maasi-ve/gun-

[24] Bugün Gazetesi, "Torba yasadaki kasa affının ne olduğu anlaşıldı!", 18.09.2014, http://ekonomi.bugun.com.tr/kasa-affi-bakin-neymis-haberi/1261735, Çiğdem Toker, "Havuzcular da Affediliyor", Cumhuriyet Gazetesi, 04.06.2014, http://www.cumhuriyet.com.tr/koseyazisi/78891/Havuzcular_da_Affediliyor.html, Şükrü Kızılot, "Hayali paraya da af!", Hürriyet Gazetesi, 04.06.2014, http://sosyal.hurriyet.com.tr/Yazar/78/sukru-Kizilot/20758/Hayali-paraya-da-af, erişim 13.12.2014

dem/ydetay/1784185/default.htm, erişim 13.12.2014

Güçlü Abbas, "Öğrenci Affı Mı, Seçim Balonu Mu?", Milliyet Gazetesi, 27.12.2010, http://www.milliyet.com.tr/ogrenci-affi-mi-secim-balonu-mu-/abbas-guclu/siyaset/siyasetyazardetay/28.12.2010/1331657/default.htm, erişim 13.12.2014

Güneş Armağan, Yükseköğretimde Öğrenci Affı Olgusuna İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi, (Danışman Aşılıoğlu Bayram), T.C. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır, 2006, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, erişim 13.12.2014

Hürriyet Gazetesi, "İnsanlık Dersi", 18.08.1999, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=-96900, erişim 13.12.2014

Martin Ahmet, Vergi Aflarının Vergi Tahsilatı ve Vergi Uyumu Üzerindeki Etkileri, (Danışman Kıldiş Yusuf), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2013, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/, erişim 13.12.2014

Kızılot Şükrü, "Hayali Paraya da Af!", Hürriyet Gazetesi, 04.06.2014, http://sosyal.hurriyet.com.tr/Yazar/78/sukru-Kizilot/20758/Hayali-paraya-da-af, erişim 13.12.2014

Kızılot Şükrü, "Ödemeyen Kazanıyor", Hürriyet Gazetesi, 05.06.2014, http://sosyal.hurriyet.com.tr/yazar/sukru-kizilot_82/odemeyen-kazaniyor_26550661, erişim 13.12.2014

Kızılot Şükrü, "Vergi Affı Çıkıyor Ama Ödeyenlere Müjde Yok!", Hürriyet Gazetesi, 16.07.2014, http://sosyal.hurriyet.com.tr/yazar/sukru-kizilot_82/vergi-affi-cikiyor-ama-odeyenlere-mujde-yok_26816422, erişim 13.12.2014

TBMM Adliye Encümeni'nin 17.04.1940 tarihli, 1/358 Esas, 34 Karar Sayılı Mazbatası, http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c010/tbmm06010042.pdf, erişim 12.12.2014

TBMM 6. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 42, http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c010/tbmm06010042.pdf, erişim 12.12.2014

T.C. Başvekâlet Kararlar Dairesi Müdürlüğü'nün 6/1453 Sayılı, 05.04.1940 Tarihli Yazısı, http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c010/tbmm06010042.pdf, erişim 12.12.2014

Toker Çiğdem, "Havuzcular da Affediliyor", Cumhuriyet Gazetesi, 04.06.2014, http://www.cumhuriyet.com.tr/koseyazisi/78891/Havuzcular_da_Affediliyor.html, erişim 13.12.2014

27 Kânunuevvel 1939 tarihinde ve Müteakib Günlerde Vukubulan Zelzelede Felâkete Uğrayanların Kurtarılmasında Fevkalâde Hizmetleri Görülen Bazı Mahkûmların Cezalarının Affı Hakkında Kanun, http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc021/kanuntbmmc021/kanuntbmmc02103804.pdf, erişim tarihi 12.12.2014

27 Kânunuevvel 1939 tarihinde ve Müteakib Günlerde Vukubulan Zelzelede Felâkete Uğrayanların Kurtarılmasında Fevkalâde Hizmetleri Görülen Bazı Mahkûmların Cezalarının Affı Hakkında Kanun Tasarısı Gerekçesi, http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c010/tbmm06010042.pdf, erişim 12.12.2014

6552 sayılı Kanun, http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140911M1-1.htm, erişim 13.12.2014